

היבטים לשוניים בפרשת נח סט

דקדוקי מילים מהם בעלי שינוי משמעות בקריאת התורה ובהפטרות פרשת נח ובקריאת שבת מנחה ושני וחמישי של לך-לך

מלים שו' ההיפוך לעתיד הפכה אותן למלרע:
וְהַקְמֵתִי וּבֵאתָ וְאֶסְפֹּת וְזָכַרְתִּי.

ו ט הַתְּהַלֵּךְ-נָח: געיה בה"א הראשונה

ו יג וְהִנְנִי: נו"ן ראשונה בשווא נח על אף הקושי, כן הדבר גם בפס' יז.

ו טז אָמַה: האל"ף בפתח והמ"ם אחריה בדגש חזק,¹ מְלִמְעָלָה למ"ד ראשונה אינה דגושה והיא בשווא נח, וכן בכל המקרא. תַּחֲתֵימִים: הת"ו השנייה בחירק חסר ואחריה יו"ד, מנוקדת אף היא בחירק² ובדגש חזק. דומה הדבר בתיבה הבאה שְׁנַיִם

ו יז וְיָרַח חַיִּים: יש להקפיד על הפרדת התיבות, כן הדבר גם בהמשך

ו כ שְׁנַיִם מִפֶּלַי יָבֹאוּ אֵלַיךְ לְהַחֲיוֹת: ישנם קוראים המבלבלים מקרא זה לבין קודמו שְׁנַיִם מִפֶּלַי תָּבִיִּא אֶל-הַתֵּבָה לְהַחֲיוֹת אֶתְּךָ ומוסיפים אחריו את התיבה 'איתך' הבאה בקטע הראשון בלבד ו כא לְאַכְלָהּ: האל"ף בקמץ קטן.

ז ב תִּקַּח-לֶךְ: געיה בת"ו

ז ד אֶת-כָּל-הַיְקוּם: היר"ד בשווא נח

ז ז וַיָּבֵא נָח: טעם נסוג אחור ליר"ד. אין להשגיח בספרים (כולל קורן) המטעימים מלרע.

ז יא כָּל-מַעֲיֵנֹת: שני שוואים רצופים, העי"ן בשווא נח והיר"ד אחריה בשווא נע, כן הדבר גם בהמשך

ח ב

ז יד כָּל צִפּוֹר כָּל-כַּנָּף: טעם טפחא בתיבת כָּל

ז יז וַתָּרֶם: הר"ש בקמץ קטן

ז יט גָּבְרוּ: הטעמה משנית של מרכא בגימ"ל

ז כב בַּחֲרָבָה: העמדה קלה בב"ת להדגשת הסגול המורה על מיודע

ז כג וַיִּמָּח: הטעם ביר"ד והמ"ם אינה דגושה³ הַיְקוּם אֲשֶׁר: שני טעמי "מונח לגרמיה" מתרדפים (רצופים). וַיִּמָּחוּ: במלרע והמ"ם דגושה. וַיִּשְׁאָר: במלעיל

ח א וַיִּשְׁכְּבוּ: ש"ן ימנית בחולם והכ"ף אחריה דגושה

ח ד וַתֵּנַח: הטעם בת"ו.

ח ז וַיִּשְׁלַח אֶת-הָעֶרְבִי: מלשון 'לשלח' וכן ח וַיִּשְׁלַח אֶת-הַיּוֹנָה אך בהמשך ט וַיִּשְׁלַח יָדוֹ, מלשון 'לשלוח'

ח י שְׁלַח: הש"ן בפתח והלמ"ד דגושה, אין כאן לשון עבר

ח יב וַיִּיחַל: יו"ד ראשונה דגושה בחירק חסר, יו"ד שנייה דגושה אף היא ובקמץ

ח יג חָרְבוּ: החי"ת בקמץ רחב והר"ש אחריה בשווא נע, כן הדבר גם בפסוק יד

ח יז בַּעוֹף וּבַבְּהֵמָה וּבְכָל-הָרֶמֶשׂ: שני תביר רצופים

¹ כן הדבר בכל המקרא, בשונה מאֲמָחַ במשמעות של שפחה עיין רש"י שמות ב ה.

² לציון: החירק ביר"ד הוא חירק מלא תנועה גדולה. כתיב מלא וחסר מקראי אינו קובע את המבנה הדקדוקי.

³ הקורא מלרע ומ"ם דגושה – עובר לבנין נפעל

ח יח וַיֵּצֵא-נָח: תיבה אחת, ביר"ד מאיילא⁴ כטעם משנה.
 ח כא לֹא-אָסַף: מילים מוקפות, הלמ"ד בגעיא לא בטעם מונח.
 ח יט כָּל רוֹמֵשׁ עַל-הָאָרֶץ: טעם טפחא בתיבת כָּל
 ט ט הַנְּנִי: נר"ן ראשונה, על אף הקושי, בשווא נח
 ט יג בַּעֲנֵן: העמדה קלה בבי"ת להדגשת הסגול המורה על מיודע וכן הדבר גם בהמשך הפרק
 ט יד בַּעֲנֵנִי: נר"ן ראשונה בשווא נע
 ט כד וַיִּקֶּץ: במלעיל. אֲשֶׁר-עָשָׂה לוֹ: טעם נסוג אחור לעי"ן
 ט כו אֱלֹהֵי שָׁם: טעם נסוג אחור ללמ"ד
 ט כט וַיְהִי: כך הוא הנוסח בכל ספרי תימן, בספרים האשכנזים והספרדים וַיְהִי. נראה כי נוסח תימן
 הוא הנכון אך יש לנהוג על פי מה שכתוב בספר התורה ממנו קוראים⁵.
 י ג וַתִּגְרַמָּה: במלרע
 י ז כוֹשׁ: בזקף לא ברביעי. וַדַּדְן: על אף הקושי, הדל"ת הראשונה בשווא נח
 י י וְכִלְגָּה: נר"ן בצירי
 י יא נִינְוָה: הנר"ן השניה בשווא נע וכן הדבר בהמשך
 י יב וְאֶת-רֹסֵן: זקף קטן, כך היא ההטעמה לפי ברויאר ותוכנת הכתר וכן צריכים לקרוא.
 י יז הַעֲרָקִי: ה"א בפתח, לא בקמץ
 י יט וַצְבִּים: לקרוא את היר"ד בחירק: ..ים ולא ...אים.
 י כא אַחֵי יַפֶּת הַגְּדוֹל: הטפחא (טרחא) במילה אַחֵי
 יא ז וְנִבְלָה: הנר"ן איננה בקמץ חטוף (הנקרא כחולם) אלא בקמץ רחב רגיל והבי"ת בשווא נע.
 י כה יִקְטֹן: היר"ד בקמץ קטן
 י לב וּמְאֵלָה: בגרש, כן הדבר לפי ברויאר, תורה קדומה ואחרים וזהו הנוסח הנכון
 יא ב וַיְהִי בְּנִסְעֵם מִקֵּדָם: טעם טפחא בתיבת וַיְהִי. וַיֵּשְׁבוּ שָׁם: טעם נסוג אחור ליר"ד וכן בפסוק
 לא.
 יא ג לְאֶבֶן: האל"ף בקמץ
 יא ד וַנַּעֲשֶׂה-לָנוּ: העמדה קלה בנר"ן בגלל הגעיה שם
 יא כח מוֹלְדָתוֹ: הדל"ת בשווא נח, אין לקוראה בסגול
הפטרת נח ישעוהו נד א-י:
 א רַגְלֵי: הרי"ש בקמץ קטן ובמלרע. לֹא-תִלָּה: הטעם בחי"ת.
 ב אֶל-תַּחֲשֹׁכֵי: שי"ן שמאלית
 ג נִשְׁמֹת: דגש חזק במ"ם, שוממות, לשון שממה ולא רבים של 'נִשְׁמָה'
 ד אֶל-תִּירְאֵי: געיה בת"ו ושווא נע ברי"ש
 ו וַעֲצֹבַת רִוַח: טעם נסוג אחור לצד"י

⁴ מגליון נח סז: ח יח וַיֵּצֵא-נָח וַיֵּצֵא-נָח הטעם במילה ויצא אינו טפחא (טרחא) אלא מאיילא.
⁵ יש לדון אם הקורא קרא ויהיו בספר תורה אשכנזי. לדעת קסת הסופר מחזירים אותו, אבל נראה שלא היה פוסק כך לו ידע שכן הוא בכתר ארם צובא, ושיש עדות בישראל נוהגות כן לכתוב ויהיו.
⁶ במחברת התיגאן של יהדות תימן היא נכללת ברשימת מילים בשם 'אוגירה' הכוללת מקרים דומים במקרא.
⁷ יש קוראים שמתקשים לקרוא דל"ת בשווא נח לפני ת"ו ולכן הדל"ת נשמעת אצלם כמו בסגול; ולעומת זאת קוראים את הת"ו בשווא נח...

ט וּמְגֵר-בָּדָד: העי"ן בקמץ קטן
הספרדים ואשכנז מערב מסיימים כאן. האשכנזים ממשיכים
נד יא עֲנִיָּה: הנו"ן בחירק חסר והי"ד אחריה בדגש חזק
נד יב וְשִׁמְתִי בְּדָדָל: כ"ף ראשונה בדגש קל על אף שהתיבה הקודמת מוטעמת בטעם משרת
ומסתיימת בהברה פתוחה⁶. הדל"ת בשווא נח (אע"פ שהכ"ף אחריה רפויה).
נה ב לְשִׁבְעָה: השי"ן בקמץ קטן

ראשון של לך לך:

יב א וּמְמֹלְדִתָּךְ: הדל"ת בשווא נח והתי"ו בשווא נע⁷. אֲרָאָךְ: כ"ף סופית דגושה
יב ב וְאַעֲשֶׂךָ: העמדה קלה באל"ף למנוע הבלעת העי"ן. וְאַבְרָכָךְ: כ"ף ראשונה בשווא נח למרות
הקושי. וְהִיָּה: הה"א השואית נקראת בשווא נח כמו מפיק ה"א.
יב ג וְאַבְרָכָה מְבַרְכֶיךָ: בשתי התיבות הר"ש בשווא נע ולא בחטף כפי שמופיע בחלק מהדפוסים.
כָּל מְשֻׁפָּחַת הָאֲדָמָה: טעם טפחא בתיבת כָּל
יב ה אֲשֶׁר רָכְשׁוּ: להיזהר מהבלעת אות.
יב ח וַיַּעֲתֶק העי"ן בשווא נח והתי"ו בדגש. וַיִּקְרָא בְּשֵׁם ה': טעם טפחא בתיבת וַיִּקְרָא בניגוד
למקרא הדומה בפרשת כי-תישא (שמות לד ה)
יב יב יְחִי: במלרע
יב יג אַחֲתֵי אֶת: טעם נסוג אחור לחי"ת. יֵיטֵב-לִי: געיה ביו"ד הראשונה